

Bilder och meddelanden Code of Conduct

Innehåll:

- Del 1: Inledning
- Del 2: Mer detaljerat om huvudprinciperna
- Del 3: Implementering och skolning

EU-plattformen för finländska biståndsorganisationer

Kehys, 2009.

Engelska original sammanfattad av:

Dóchas Development Education Group.

Första gången publicerad i april 2008.

Svensk översättning: Kristoffer Wilén

Del 1: Inledning

De bilder och meddelanden som används för att skildra människor, platser och situationer i utvecklingsländer kan ha ett enormt stort inflytande på människors uppfattningar och attityder. Människor har olika åsikter om vilka sorts bilder och meddelanden som är "acceptabla" att användas inom utvecklingskommunikation. Beroende av användningssyftet kan människor t.o.m. inom samma organisation anse att vissa bilder och meddelanden är bra medan andra är sämre. Organisationer använder bilder och meddelanden för många olika ändamål:

- Informering (media/utbildning)
- Försäljning (marknadsföring/medelanskaffning)
- Påverkning (påverkningsarbete/organisationens ståndpunkter)
- Redovisning av verksamheten (rapportering)

Alla dessa är legitima och viktiga grunder - och riktlinjerna gäller för samtliga.

Organisationer som jobbar med utvecklingssamarbete har mer och mer börjat inse hur viktigt det är att använda sig av rätt sorts bilder och meddelanden i sin kommunikation. För att hjälpa dessa organisationer att göra mer välinformerade beslut har Dóchas förnyat och uppdaterat riktlinjerna för bilder och meddelanden. Syftet med riktlinjerna är, att de skall fungera som en referensram, med hjälp av vilken organisationer kan basera sina val av bilder och meddelanden enligt olika utvecklingsteman. Riktlinjerna innehåller huvudprinciperna för kommunikation, vilka underlättar beslutsfattandet angående användning av bilder och meddelanden. Tanken bakom riktlinjerna är, att de skall fungera som en "guide" för alla som arbetar i utvecklingsorganisationer. Riktlinjerna främjar "god" praxis vid skildrandet av människor och samhällen som organisationen försöker hjälpa samt skildrandet av situationer som organisationerna arbetar i.

Genom att skriva under riktlinjerna lovar organisationerna att öka kännedomen kring riktlinjerna och dess huvudprinciper i hela organisationen. Då riktlinjerna inkluderas i organisationens planering och skolning hålls de också aktuella även om nya människor och organisationer kommer med i verksamheten i senare skeden.

Denna handbok för användning av riktlinjerna för bilder och meddelanden är planerad för att användas vid sidan om riktlinjerna. Handboken är ett hjälpmedel som organisationernas anställda kan använda sig av för att tillämpa riktlinjernas anda i sina vardagliga arbetsuppgifter. I handboken förklaras riktlinjernas huvudprinciper mer djupgående och i den ges också konkreta exempel på hur riktlinjerna kan förverkligas. Dessutom ges förslag på hur organisationerna kan skola sin personal om riktlinjerna samt hur de kan utveckla denna skolning.

Bilder och meddelanden

Bilder är visuella framställningar som skildrar människor, situationer eller platser. De kan t.ex. vara fotografier, teckningar, serier eller videofilmer.

Meddelanden är muntlig eller skriftlig kommunikation, som t.ex. bildtexter, rubriker, underrubriker, fallstudier, artiklar, radio- och tv-intervjuer eller offentliga tal. Meddelanden kan också vara reklamer eller annonser som skildrar människor, situationer eller platser.

Bilder och meddelanden kan spridas via många olika kanaler. Exempel på dessa kanaler är dagstidningar, radio, tv, webbsidor, tidsskrifter, diskussioner, textmeddelanden, anslagtstavlor, affischer, broschyrer, pressemeddelanden, intervjuer, marknadsföringsmaterial, samt internt kommunikationsmaterial.

Intressentgrupper som speciellt berörs av riktlinjerna:

- De människor, samt deras (lokala) samhällen och länder som skildras i bilder och meddelanden.
- Offentligheten och de konsumenterna som kommunikationen är riktad mot.
- De anställda vid medborgarorganisationer som arbetar med medelansskaffning, utvecklingsuppfostring, kommunikation, samt de vars uppgift är att ge råd åt eller påverka beslutsfattare.
- Medborgarorganisationernas högsta ledning och administrativa personal som godkänner organisationens allmänna regler och stadgan.
- De byråer som medborgarorganisationerna köper experttjänster av t.ex. copywriters, designers, journalister och fotografer.
- De beslutsfattare inom media som ansvarar för publiceringen av bilder och meddelanden som berör utvecklingsländer. Dessa är t.ex. chefredaktörer, journalister, fotografer och bildbehandlare, samt personer som är anställda enligt separata kontrakt.
- Tillsynsmyndigheter (t.ex. jämlikhets-, masskommunikations- och välgörenhetsmyndigheter).

Del 2: Mer detaljerat om huvudprinciperna

Riktlinjerna styrs starkt av följande icke förhandlingsbara värden:

- Respekt för samtliga berörda personers människovärde;
- Tron på att alla människor är jämlika;
- Förpliktelse att befrämja ärlighet, medansvar och rättvisa.

Följande huvudprinciper ligger som grund för riktlinjerna:

1. Välj bilder och meddelanden så, att de baserar sig på respekt, jämlikhet, medansvar och rättvisa.

Respekt: Betyder att varje bild och meddelande som väljs bör i varje situation respektera de människor som berörs av dem. Främst av allt bör man komma ihåg att respektera människors integritet och människovärde.

Jämlikhet: Då bilder och meddelanden väljs och uppvisas, bör människors mångfald respekteras, samtidigt bör man binda sig till att i varje situation motarbeta diskriminering.

Medansvar: Det är viktigt att vi tydligt kommunicerar det faktum att vi arbetar enligt medansvarsprincipen tillsammans med människorna från utvecklingsländerna och att vi inte endast ger bistånd. Bilder och meddelanden får inte förstärka en "vi och de" -attityd, utan istället bör de främja en tanke om en gemensam mänsklighet som för oss alla samman.

Rättvisa: Den grundläggande tanken bakom alla val av bilder och meddelanden är att de medverkande människorna alltid skall skildras på ett rättvist sätt.

2. Presentera varje bild eller situation, både i dess omedelbara och mer omfattande sammanhang, så att allmänheten får en bättre uppfattning om utvecklingsarbetets verklighet och komplexitet

Varje bild och berättelse har sin egen bakgrund och sitt eget sammanhang. Därför är det viktigt att få en så bred uppfattning och så mycket bakgrundsinformation som möjligt om varje intervjuuttt och bild så, att allmänheten kan få korrekt information om situationen. Som t.ex.:

- Undvik att avgränsa bilder i efterhand, eftersom slutresultatet ofta blir en förvriddning av sanningen och av den verkliga situationen. Om man t.ex. avgränsar en bild på en mamma och ett barn så att endast barnet blir kvar.

- Ändra inte bilder och meddelanden, ifall det placeras situationen i fel sammanhang.

Kom ihåg: det räcker inte att enbart välja bilder enligt god praxis. Ifall inte den övriga kommunikationen stöder dessa val, blir materialet lika olämpligt.

- Man bör försäkra sig om att "respekterandet av människovärdet" inte leder till en förenklad debatt om positiva mot negativa bilder.

Vissa positiva bilder ger inte en sanningsenlig bild av utvecklingsarbetets komplexitet och dess sammanhang. Användning av positiva bilder kan också leda till negativa associationer, vilket beror på rådande stereotyper. Om man t.ex. diskuterar om flyktingar och använder en bild av en leende mörkhyad person som fått asyl, stöder man stereotypin om att alla flyktingar är mörkhyade.

Anvisningar för användning av bilder och berättelser i offentlig kommunikation

Välj bilder enligt följande principer:

- Se till att bilderna har en bra bildtext som beskriver situationen och platsen där bilden är tagen, samt namnen på de människor som finns på bilden (för- och efternamn där det anses lämpligt).
- Undvik bilder där internationella arbetstagares namn nämns men inte dito för lokala arbetare.
- Ge grundlig information om platsen där bilden är tagen. Ifall detaljerna är oklara, försök klargöra dem med fotografen eller skribenten.
- Konsultera människorna på bilderna, samarbetspartners eller personer som befinner sig på plats då du producerar ditt kommunikationsmaterial.

3. Undvik bilder eller meddelanden som eventuellt framställer människorna, situationerna eller platserna på bilderna på ett stereotypiskt sätt, eller som är sensationssökande eller diskriminerande.

Vad är stereotyper? Kort sagt så är de idéer som människor har om personer som tillhör en viss grupp, och som endast baserar sig på att personerna tillhör denna grupp. Stereotyper används ofta i negativa eller fördomsfulla bemärkelser och de används för att rättfärdiga ett visst sorts diskriminerande beteende. I en mer positiv bemärkelse så representerar stereotypierna också ibland rätt så träffande folkliga visdomar om den sociala verkligheten.

Vanliga stereotyper är påståenden om olika grupper som människor tillhör på basis av deras ålder, etniska ursprung, kön, sexuella läggning, nationalitet eller religion. Stereotyper kan också basera sig på yrke, social status eller en persons individuella drag.

Det leende barnet: den nya stereotypin?

Det är en välkommen utveckling att så många organisationer i dag erkänner sitt ansvar och försöker komma bort från det rådande läget där negativa bilder och meddelanden används. Genom att direkt ersätta bilder på "fattiga olyckliga människor" med bilder på "leende lyckliga barn" gör man dock i många fall och sammanhang en lika stor björmtjänst åt människorna på bilderna, som om man enbart hade använt negativa bilder. Det är fullt möjligt att korrekt förmedla negativa berättelser och situationer och ändå följa riktlinjernas värden och principer.

I riktlinjerna står det t.ex.: "*I dagens värld är det ett faktum att största delen av bilderna av extrem fattigdom och mänskligt lidande är negativa. Detta är ett faktum som inte kan ignoreras. Att ignorera det, skulle strida mot dessa riktlinjers anda, eftersom det är meningen att man med hjälp av dessa riktlinjer skall kunna berätta om människors liv på ett hänsynsfullt sätt som respekterar deras människovärde.*"

Den extrema nöden och det extrema lidandet som förorsakats av fattigdom bör förevisas på ett korrekt sätt, men det är också vårt ansvar att se till att vi följer principer för människovärdighet, respekt och jämlikhet. I riktlinjerna erkänns det att det är allt annat än enkelt att uppnå en balans mellan dessa olika element, och att det är svårt för t.o.m. den mest erfarna kommunikationsexperten att framföra våra budskap i ärlighetens, medansvarets och rättvisans anda. Det är viktigt att inse att riktlinjerna inte består av en lista på "rätt" och "fel" tillvägagångssätt. Istället innehåller de en mängd huvudprinciper, vilkas syfte är att skapa ett gemensamt tankesätt och samförstånd för organisationerna och för hur de kan presentera dessa berättelser och situationer.

4. Använd bilder, meddelanden och fallstudier så att de personer (eller vårdnadshavare) som förekommer i dessa förstår situationen, medverkar och ger tillstånd till att använda bilderna eller meddelandena

Före du fotograferar eller undersöker en specifik berättelse, är det viktigt att kontrollera att du har fått ett fullständigt tillstånd av personen på bilden eller i berättelsen. De människors vars verklighet vi skildrar genom bilder och berättelser bör vara medvetna om hur och till vilket ändamål bilderna osv. kommer att användas. I riktlinjerna erkänns det att det här inte alltid är möjligt (t.ex. då det handlar om stora folkmassor), men de grundläggande värden bör alltid beaktas och strävas efter. Ett intressant snabbtest kan göras på följande sätt: ställ dig själv i personens situation och fråga dig själv: "Vill jag att den här bilden (av mig och/eller min familj) eller meddelandet skall användas inom marknadsföringen, medelanskaffningen eller inom någon annan form av kommunikation för en utländsk organisation?"

Anvisningar för fotografering och undersökning av berättelser (lämpar sig för

översättare, fotografer, journalister, mediapersoner, organisationens anställda, samt för personer som gör studieresor)

- Försäkra dig om att översättaren har läst och förstått riktlinjernas anda och att hon/han förstår de eventuella konsekvenserna av sitt arbete; även om det inte alltid är möjligt att fullfölja riktlinjerna.
- Då du presenterar dig, (alltid då det är möjligt och genomförbart) fråga på samma gång om du får fotografera och/eller dokumentera personen och dennes historia.
- Förklara att dessa bilder kanske används i TV-sändningar, brev, tidningsannonser osv. Ifall en person inte känner till dessa kommunikationsmedier, var beredd på att visa exempel på er organisations notiser eller medelanskaffningsmaterial där de kan se bilder på personer som medverkar i liknande situationer.
- Be om att få de exakta namnen på de människor och platser som finns med på bilderna. Be också att de berörda människorna eller översättarna stavar namnen, både på personerna och på byarna/platserna/lägren, så att namnen säkert skrivs rätt.
- Skriv en berättelse som är korrekt och som beskriver situationen väl.
- Ifall det inte är möjligt att få tag på en översättare, försäkra dig om att i alla fall namnen, platserna och tillåtelseerna skrivs rätt.

Avvikande situationer och omständigheter:

Det är förståeligt att det inte alltid är möjligt att få personers tillåtelse, speciellt i offentliga utrymmen, i stora människomassor eller i konfliktsituationer. I privata utrymmen däremot, som t.ex. i en persons hem, är det mycket viktigt att be om tillåtelse och att i olika kulturella situationer alltid vara finkänslig.

Tillåtelse behövs nödvändigtvis inte då:	Muntlig tillåtelse bör fås av:	Skriftlig tillåtelse bör fås av:
Personerna i offentliga utrymmen inte är identifierbara (om ansikten och andra identifierbara drag är otydliga)	Alla personer i alla situationer då det är möjligt.	Identifierbar sjukvårdspersonal och patienter i sjukvårdsmiljö.
Det handlar om offentliga personer i offentliga utrymmen (t.ex. kända personer vid starten av en kampanj) Det handlar om stora människomassor i offentliga utrymmen (t.ex. publik vid utomhuskonserter eller demonstrationer) eller i krig eller krigsliknande situationer, då det vore mer skadligt för fotografen och för personen som blir fotograferad att be om tillåtelse än att ta bilden.	Föräldrar, vårdnadshavare och barnens lärare. Föreståndare för kliniker eller andra serviceprogram.	Identifierbara eller icke-identifierbara personer i alla miljöer där personlig eller privat information blätts i form av en bild eller bildtext, som t.ex: - Hälsotillstånd (t.ex. HIV-positiva personer, personer som lever med AIDS eller andra könssjukdomar, aborthistoria, tuberkolos, diarré, andra sjukdomar, osv.) - Hälsobeteende (t.ex. sexarbetare, sexuell läggning, alkohol- och drogbruk, användning av preventivmedel) - Offer (för t.ex. könsbaserat våld, våldtäkter, utnyttjande och annat våld) - Brottsligt beteende (t.ex. det könsbaserade våldets gärningsmän)

Värt att lägga märke till då det gäller att få tillåtelsen:

Det är viktigt att lägga märke till att även om man får tillåtelse, betyder det inte automatiskt att man har agerat enligt riktlinjerna. Att få tillåtelsen och/eller att identifiera personerna på bilden är endast några sätt, med hjälp av vilka man kan verkställa riktlinjerna. Det finns många fler sätt. Det är t.ex. möjligt att få tillåtelse att fotografera en person eller flera personer så att de är identifierbara, men det betyder nödvändigtvis inte att man automatiskt följer riktlinjerna. **Riktlinjerna är mycket mer än bara tillåtelser och namn**, och riktlinjerna bör beaktas redan före bilderna tas och texterna skrivs, inte i efterhand. Riktlinjernas huvudprinciper bör fungera som den huvudsakliga referensramen för alla beslut.

5. Försäkra dig om att de människor som berörs av bilderna och meddelandena själva får berätta sina historier

Då det är möjligt, be att de berörda människorna själva berättar sina historier; personen som tar bilderna eller samlar in berättelserna har kanske en annan (icke-sanningsenlig) uppfattning om händelserna än personerna som upplevt dem. I publikationerna bör historierna om möjligt berättas i jagform. På så sätt får berättaren sin egen röst hörd och hon/han får själv möjlighet att berätta sin historia. Genom att berätta en människas historia på dennes vägnar, förlorar denna människa som upplevt situationen makten till berättaren. Detta bör undvikas.

6. Klargör och dokumentera om människorna på bilderna eller i meddelandena vill framträda med sina egna namn eller vara identifierbara, och följ alltid deras önskemål

Det händer ofta att människorna på bilderna och i berättelserna inte vill namnges eller bli identifierade

p.g.a. säkerhetsskäl. Detta bör respekteras i varje situation. Det är också viktigt att tänka på, ifall det är lämpligt att barn är identifierbara, speciellt ifall deras berättelser kräver finkänslighet (t.ex. om det handlar om könsbaserat våld). Man bör se till att dessa människors (som berättar sina historier) människovärde respekteras, samtidigt som man bör se till att utsatta människor skyddas.

Tips för att be om tillåtelse för bilder och berättelser

Kulturell känslighet: Kom ihåg att det sätt som du närmar dig människor, kommer att skapa en relation som kan ha bestående följder för fältpersonalen och kommande resenärer. Före du reser till en främmande kultur, diskutera med dina kollegor och läs reseböcker om hur man i den kulturen förhåller sig till fotografering, samt till de saker som du ska dokumentera där. Ta reda på om fotografering eventuellt upplevs som oartigt eller förolämpande. Var mycket försiktig och finkänslig då du fotograferar tabubelagda sedvanor eller negativt stämplade folkgrupper. Vissa frågor upplevs som känsliga i de flesta samhällen (t.ex. abort och prostitution). Be åtminstone om en muntlig tillåtelse för att fotografera för icke-kommersiellt bruk.

Muntlig tillåtelse: Alltid då det är möjligt, skapa en relation till människan/människorna före du börjar fotografera. Då du närmar dig personerna som du vill fotografera, presentera dig själv, var artig och förklara varför du besöker platsen och varför du vill fotografera. I sjukvårdssituationer, tala först med chefen för inrättningen före du börjar fotografera sjukvårdspersonal eller patienter.

Som t.ex.: *"I am taking photos for [name of organisation], an NGO working to improve health in [your country]. Do I have your permission to take your photo for use in educational media and in our publications?"*

"Jag fotograferar för [organisationens namn], som är en medborgarorganisation som arbetar för att förbättra hälsoläget i [ert land]. Får jag din tillåtelse att ta en bild

på dig som kommer att användas i utbildningssyfte samt i våra publikationer?"

- Om du inte talar samma språk, kommunicera med hjälp av kroppsspråk. Försök åtminstone: le, nicka och rikta din kamera mot personen före du börjar fotografera. Ifall du tycker att personen/personerna är motvilliga, förvirrade eller att de föraktar det du håller på med, avstå från att fotografera. Respektera personens rätt att vägra att bli fotograferad.

- Om du reser med någon som kan det lokala språket, be henne/honom att översätta din förfrågan för att få en muntlig tillåtelse.

- Då du vill fotografera barn, sök upp en vuxen person som kan ge dig en muntlig tillåtelse på barnens vägnar.

Skriftlig tillåtelse: I alla situationer är det inte praktiskt att skaffa sig en skriftlig tillåtelse. Man bör också lägga märke till att skriftliga dokument inte har någon betydelse för en stor del människor, t.ex. om man inte är läskunnig eller då bilderna eller publikationerna är ovanliga i den kulturen. Ifall din organisations stadgan trots allt kräver en skriftlig tillåtelse, kan du använda dig av följande tips:

- Förbered tillåtelsedokumentet i förväg på det lokala språket.

- Ifall det är omöjligt att få tillåtelsedokumentet på det lokala språket, översätt muntligt dokumentets innehåll till de personer som du har tänkt fotografera. Använd dig av en tolk ifall det behövs.

- Ifall personen som du vill fotografera, inte kan läsa eller skriva, be honom/henne att rita ett tecken på tillåtelsedokumentet. Om personen inte kan eller vill rita ett tecken, be om en muntlig tillåtelse. Försäkra dig om att en läskunnig person är med och bevitnar tillåtelsen och som kan underteckna eller bekräfta tillåtelsedokumentet och som kan verifiera att personen gav fotografen sin tillåtelse.

7. Följ de högsta möjliga standarderna för att skydda mänskliga rättigheter och utsatta människor

Som fotograf, journalist eller grafisk designer bör du göra mer än att endast få fotograferingstillåtelse för att kunna skydda människors integritet då de fotograferas i utsatta situationer. T.ex.:

- Använd i sjukhusmiljöer hellre en modell än en riktig patient. Be modellen om en skriftlig tillåtelse för att få fotografera henne/honom.

- Fotografering av utsatta människogrupper och användningen av dessa bilder kräver mycket stor försiktighet och finkänslighet. Dessa människor som berättar sina historier lider p.g.a. det risk för att bli utsatta för hämnd, våld och utfrysning från det lokala samhället. För att kunna skydda dem från detta är det ibland nödvändigt att lämna bort detaljerade personuppgifter. Ifall riskerna är uppenbara är det motiverat att ändra människornas namn eller att helt lämna bort dem.

- Ifall det behövs kan du också ändra bildernas innehåll för att skydda människorna. Du kan använda FN:s konventioner om barns och kvinnors rättigheter som en rättslig grund för att ändra bildernas innehåll och på så sätt skydda de människor som fotograferas.

Barn på bilder och i meddelanden

Man bör speciellt tänka på barnens och de ungas situation, eftersom barn allt som oftast förekommer på bilderna. I situationer som handlar om barn, bör man alltid följa FN:s konvention om barnens rättigheter.

I artikel 17 i konventionen om barnens rättigheter står det att: "Konventionsstaterna erkänner massmediernas viktiga uppgift och garanterar att barn får information från många olika nationella och internationella källor, speciellt från sådana vars verksamhet strävar efter att främja socialt, själsligt och moraliskt välbefinnande, samt fysiskt och psykiskt välmående."

Då riktlinjerna för bilder och meddelanden tillämpas för barn, är det viktigt att lägga märke till följande:

- Se till att barnen och de unga får delta, fritt uttrycka sina åsikter och berätta om alla möjliga idéer och tankar som de kan ha.
- Bekanta dig med barnen och de unga så att du kan lära dig av dem.
- Då det är möjligt, berätta för människor om de positiva saker som unga gör på ett lokalt, nationellt och internationellt plan.
- Undvik att skapa en utsatt bild, där dylik utsatthet inte existerar (t.ex. genom att fotografera ett barn uppifrån och på så sätt se ner på barnet).

Dessa råd kan också tillämpas för andra utsatta grupper, som t.ex. kvinnor (i vissa fall), människor med HIV eller AIDS, samt handikappade människor.

Del 3: Implementering och skolning

3(a) Implementering

Genom att skriva under riktlinjerna binder sig er organisation till att:

- Informera allmänheten, alla samarbetspartners, leverantörer och avtalsparter om dessa riktlinjer.
- Skapa ett feedbacksystem, som gör det möjligt för vem som helst att kommentera hur riktlinjerna följs.
- Informera att er organisation binder sig till att följa riktlinjerna i all offentlig kommunikation.
- Försäkra er om att organisationens högsta ledning tar ansvaret för att riktlinjerna implementeras och följs.
- Utvärdera årligen hur väl organisationen har lyckats följa riktlinjernas huvudprinciper.
- Utbilda personalen att använda bilder och meddelanden på rätt sätt.
- Dela med er av era erfarenheter av riktlinjerna med andra organisationer som har skrivit under dem.
- Rapportera årligen till Dóchas om hur riktlinjerna har verkställts i er organisation.

3(b) Skolning

Det är varje enskild organisations plikt att försäkra sig om att personalen är rätt skolad och att de är medvetna om hur riktlinjerna skall användas, samt om de bakomliggande huvudprinciperna.

Det är viktigt att de organisationer som har undertecknat riktlinjerna, inkluderar riktlinjerna i hela organisationens verksamhet. Även om det är viktigt att ledningen binder sig till att riktlinjerna används och följs, kommer användningen av riktlinjerna att bli lyckad först då alla är med och verkställer dem. Därför är det oerhört viktigt att hela personalen känner till riktlinjerna,

förstår de bakomliggande värden och principerna, och framförallt hur riktlinjerna påverkar deras vardagliga arbete.

Eftersom alla organisationer är så pass olika, är det viktigt att tänka på hur organisationen kan informera om riktlinjerna inom ramen för den egna verksamheten och dess krav. Det är också värt att lägga märke till den situation som organisationen befinner sig i angående riktlinjerna. Som t.ex. hur stor är personalens kännedom om riktlinjerna och hur förstås de. Information om detta hjälper dig att skraddarsy skolningen om riktlinjerna, en skolning som hela personalen kan få maximal nytta av.

Skolningen kan ordnas på en mängd olika sätt, beroende på organisationen. Varje organisation kan välja det sätt – för att ordna utbildningen och för att dela med sig av information – som bäst lämpar sig för organisationen. Man kan t.ex. ordna en workshop, ett seminarium eller diskussioner om riktlinjerna, eller så kan man ordna diskussioner om dem på organisationens interaktiva diskussionsforum.

Det är också viktigt att observera att riktlinjernas principer bör verkställas i **all** verksamhet, vilket också borde synas i skolningen.

Saker som bör beaktas i planeringen av skolningen

- Använd så mycket som möjligt av er egen organisations bilder och meddelanden i skolningen. Då blir det mer konkret och lättare för deltagarna att förstå riktlinjerna, samt hur de ska tillämpa dem.
- Behövs det en skolningsbehovsanalys (Training Needs Analysis, TNA) före skolningsprogrammet planeras?
- Vem bör skolas och i vilken ordningsföljd?
- Vem skolar (en utbildare från organisationen eller en extern)?
- När sker skolningen?

- Var sker skolningen (på fältet eller någon annanstans)?

Skolningens viktigaste meddelanden

- Det är på ALLAS ansvar att riktlinjerna följs. Det finns inga "regelpoliser".
- Riktlinjerna är inte enbart avsedda för kommunikationsavdelningen. Riktlinjerna är tvärgående och påverkar organisationen på alla nivåer och alla dess uppgifter.
- Det finns inga fel eller rätt svar. I riktlinjerna uttrycks en mängd värden och huvudprinciper. Enskilda personer kan ha en annan åsikt om saker och ting, så det är viktigt att komma ihåg att följa riktlinjernas "anda". Riktlinjernas syfte är att hjälpa människor att göra beslut om användningen av bilder och meddelanden.

Förslag till skolningens mål

- Att utveckla förståelse för hur och varför bilder och meddelanden påverkar attityder och hur bilder och meddelanden ofta konstrueras och manipuleras för att skapa en viss sorts reaktion.
- Att tänka på bilders och meddelandens betydelse på ett personligt plan samt inom ramen för riktlinjerna (speciellt med tanke på den egna organisationens arbete).
- Att förstå vad riktlinjernas huvudprinciper betyder och hur man kan tillämpa dem.

Obs: Dessa mål bör anpassas enligt den egna organisations behov.

Förslag till skolningens innehåll

- Presentation
- Vad förstår vi med bilder och meddelanden?

- Hurudana exempel av bilder och meddelanden hittar vi i vår egen organisation och till vilka ändamål används de?

- En fallstudieövning om huvudprinciperna.

- "Söderns" synvinkel på bilder och meddelanden.

- Hur förhåller sig organisationen till eventuella åsiktsskillnader om bilder och meddelanden?

- Hur vet organisationen att den följer en god praxis vad beträffar användandet av bilder och meddelanden?

- Planering av kontroll och utvärdering av verksamheten med hjälp av organisationens självvärderingsverktyg.

- Kursutvärderingar.

Kontinuerlig skolning

Efter att skolningen är genomförd är det viktigt att personalen har möjlighet att fortsätta utforska riktlinjerna, samt tänka på och diskutera vad riktlinjerna betyder för dem själva och för organisationen. Diskussionen kan hållas i gång genom att regelbundet uppdatera den, samt genom att skapa ett forum där personalen kan diskutera fritt. Organisationen borde också överväga att grunda en medlingsgrupp som skulle bestå av personer från organisationens samtliga avdelningar, där de skulle kunna lösa situationer då personalen inte är säkra på hur riktlinjerna bör användas. Specifika uppgifter kan ges till gruppen och information om detta bör ges till hela personalen.

Olika sätt för att granska materialet

Som en del av genomförandet av skolningen är det viktigt att tänka på vilka olika sätta man kan diskutera om bilder och meddelanden, samt hur man fortgående kan granska användningen av dem. Beroende på organisationens krav, kan man grunda en granskningsgrupp, i vilken en medlem från varje avdelning skulle ingå. Gruppens medlemmar skulle

vara ansvariga för att öka kännedomen kring riktlinjerna på deras egen avdelning. De skulle också delta och hjälpa till i diskussionen kring verkställandet av riktlinjerna, och skulle ge råd i konfliktsituationer.

Feedback

Som undertecknare av riktlinjerna har organisationen bundit sig till att skapa tillvägagångssätt som gör det möjligt för offentligheten att ge feedback om riktlinjerna. Förutom att öka den allmänna kännedomen kring riktlinjerna och att berätta om organisationens engagemang, vore det önskvärt ifall följande utlåtande skulle tilläggas på organisationens webbsida och lämpliga publikationer:

"<organisationens namn> har undertecknat riktlinjerna för användning av bilder och meddelanden (<adressen för organisationens webbsida>). Ni kan skicka feedback till adressen <e-postadress>."

Berätta om riktlinjerna inom organisationen

För att kunna öka kännedomen kring riktlinjerna inom organisationen så effektivt som möjligt, finns det flera organisationsspecifika saker som bör beaktas. Dessa saker bör tänkas på och kommas överrens om inom organisationen.

Tänk i alla fall på dessa:

- Seminarier och repetitions kurser
- Inkludera skolning om riktlinjerna i nya arbetstagares introduktion på den nya arbetsplatsen
- Utvecklandet av nya sätt för att förhandla med partners
- Bildbank, där bilderna är noggrant klassificerade och märkta
- Information om riktlinjerna på organisationens webbsidor

- Uppmuntra personalen att årligen utvärdera hur väl riktlinjerna har verkställts

- Skolning för avtalsparter, t.ex. fotografer, designers och journalister

- Omfattande distribution av denna handbok, samt av annat material

Kontorsmiljön

En viktig del av riktlinjerna är den egna organisationens verksamhetsmiljö. Har organisationen beaktat riktlinjernas huvudprinciper i inredningen och dekoreringsen av kontorsutrymmen?

En sista checklista för användning av bilder och meddelanden:

Före det slutliga beslutet om användningen av bilder och meddelanden görs, kan det vara nyttigt att tänka på följande frågor:

- Framgår det klart och tydligt att de planerade bilderna och/eller meddelandena passar ihop med riktlinjernas kärnvärden, alltså att de respekterar människovärde.
- Skulle de berörda människorna tycka att bilderna och/eller meddelandena som handlar om dem, är sanningsenliga och ärliga beskrivningar?
- Har alla personer som finns med på bilderna och/eller i meddelandena gett sin tillåtelse för användning av bilderna eller meddelandena?
- Skulle denna bild och/eller detta meddelande kunna sära någon?
- Skulle användningen av denna bild och/eller meddelande kunna öka en stereotypisk bild av de berörda personerna, platserna eller situationerna? Dessa frågor utesluter inte varandra. Syftet med checklistan är att väcka tankar kring bilders och meddelandens val och möjligheter.

Riktlinjer för bilder och meddelanden

Inledning

Dessa riktlinjer för bilder och meddelanden har skapats av (icke-statliga) medborgarorganisationer som arbetar inom områden för katastrofhjälp, utvecklingsarbete och utvecklingsfostran. Organisationer kan använda dessa riktlinjer som en referensram då de planerar och verkställer sina kommunikationsstrategier. Riktlinjerna består av de grundprinciper som hjälper organisationernas anställda att informera om organisationens program och värden på ett sammanhängande och enhetligt sätt.

Dessa riktlinjers undertecknare är väl medvetna om de utmaningar och problem som uppstår då man försöker lyfta fram fattigdomens orättvisor och chockerande konsekvenser, samtidigt som man försöker uppnå och följa dessa riktlinjers ideal. I dagens värld är det ett faktum att största delen av bilderna av extrem fattigdom och mänskligt lidande är negativa. Detta är ett faktum som inte kan ignoreras. Att ignorera det, skulle strida mot dessa riktlinjers anda, eftersom det är meningen att man med hjälp av dessa riktlinjer skall kunna berätta om människors liv på ett hänsynsfullt sätt som respekterar deras människovärde.

Genom bilder och meddelanden skall man försöka återge en helhetsbild av såväl det interna som det externa stödet, och om partnerskapet som ofta uppstår mellan lokala och internationella medborgarorganisationer.

De värden som nämns i dessa riktlinjer, som t.ex. människovärde, respekt och sanningsenlighet, måste ligga som grund för (och bör förverkligas inom) all kommunikation och interaktion. De organisationer som har undertecknat dessa riktlinjer har alla bundit sig till dessa principer och kommer därmed också att förlytta dem över till sina egna organisationers regler och verksamheter. De binder sig också till att konstruktivt arbeta tillsammans med andra grupper vars arbete går ut på att informera andra om global fattigdom. Genom samarbete är det möjligt att hitta olika sätt för att

introducera och etablera dessa principer även inom andra kommunikationsområden.

Genom att underteckna och öka kännedomen kring dessa riktlinjer kan medborgarorganisationer se till att utvecklingsfrågor, även i framtiden, förblir en del av den offentliga debatten, och att medborgarorganisationernas hela verksamhet återspeglar dessa riktlinjers värden.

Riktlinjer för bilder och meddelanden

a. Huvudprinciper

Bilder och meddelanden bör väljas enligt följande ledande principer:

- Respekt för samtliga parter människovärde;
- Tron på att alla människor är jämlika;
- Förpliktelse att befrämja ärlighet, medansvar och rättvisa.

Inom all kommunikation och för allt som anses ändamålsenligt och meningsfullt för att skildra verkligheten, strävar vi efter att:

- Välja bilder och samhörande meddelanden så att de bygger på jämlikhet, medansvar och rättvisa;

- Sanningsenligt framställa varje bild eller situation både i dess omedelbara och mer omfattande sammanhang, så att allmänheten ska få en bättre uppfattning om utvecklingsarbetets verklighet och komplexitet;

- Undvika bilder och meddelanden, som eventuellt kan ge en stereotypisk bild av de människor eller platser som förekommer på bilderna;

- Använda bilder, meddelanden och fallstudier så att de personer (eller vårdnadshavare) som förekommer i dessa förstår situationen, medverkar och ger tillstånd till att använda bilderna eller meddelandena;

- Garantera att de människor som t.ex. bilderna handlar om, har möjlighet att själva berätta sina historier;

- Klarlägga och dokumentera, ifall personer som förekommer på bilder eller i meddelanden vill framträda med sina egna namn eller vara identifierbara, och följa denna önskan utan undantag;

- Följa de högsta möjliga standarderna för beskyddning av mänskliga rättigheter och utsatta människor;

- Följa de högsta möjliga standarderna för beskyddning av barns rättigheter, så som de är inskrivna i FN:s konvention om barnens rättigheter, eftersom barn allt oftast förekommer på bilder och i meddelanden.

b. Skriftlig förbindelse

I egenskap av undertecknare av dessa riktlinjer, bekräftar vi att hela vår organisation binder sig till att försöka uppnå bästa praxis i enlighet med dessa riktlinjer för kommunikation.

Genom att underteckna riktlinjerna binder sig vår organisation till att skapa ändamålsenliga tillvägagångssätt som försäkrar att riktlinjernas principer verkställs i organisationens alla funktioner.

Som undertecknare av dessa riktlinjer är det vårt ansvar att inom all offentlig kommunikation binda oss till följande:

1. Vi kommer att informera offentligheten och alla våra samarbetspartners om dessa riktlinjer. Vi kommer också att skapa ett feedbacksystem, som gör det möjligt för vem som helst att kommentera hur riktlinjerna följs och utmana oss angående det sätt som riktlinjerna verkställs i vår organisation.

2. Vi visar vårt engagemang och strävan efter att uppnå bästa praxis genom att tillägga följande utlåtande till samtliga bilder och meddelanden som offentliggörs (i t.ex. årsberättelser, webbsidor, ställningstagande, administrativa dokument, broschyrer och kommunikationsmaterial osv.):

"<organisationens namn> har undertecknat riktlinjerna för användning av bilder och meddelanden (<adressen för organisationens webbsida>). Ni kan skicka feedback till adressen <e-postadress>."

3. Vi binder oss till att årligen utvärdera vår offentliga kommunikation enligt riktlinjernas huvudprinciper.

4. Vi kommer att tillägga en hänvisning till vår organisations huvudprinciper där det framgår att riktlinjerna skall följas. Vi kommer också att försäkra att den högsta ledningen bär och tar ansvaret för att riktlinjerna verkställs och följs.

5. Vi garanterar att alla väsentliga leverantörer, avtalsparter och medier följer dessa riktlinjer då de samarbetar med vår organisation.

6. Vi binder oss till att skola vår personal så att den kan använda bilder och meddelanden på rätt sätt.

7. Vi kommer överens om att årligen träffa andra parter som har undertecknat dessa riktlinjer, där vi kan dela med oss av våra erfarenheter om användningen och verkställandet av riktlinjerna.

Underskrift:

Organisation:

Datum:

EU-plattformen för finländska biståndsorganisationer
Kehys betjänar medborgarorganisationer i frågor som
gäller EU:s utvecklingssamarbete och -politik.

EU-plattformen för finländska biståndsorganisationer
Kehys
Tölötorggatan 2 B
00260 Helsingfors
tel +358 9 2315 0560
fax +358 9 2315 0565
www.kehys.fi
info@kehys.fi